דער סומערס קרבן

א העכסט שפּאַנענדער ראמאן פון׳ם אידישען לעבען אין רוסלאנד און קענערע

פון ב. באראַץ

(103־טע פאָרטזעצונג)

גינזבורג האט שנעל זיין אויטאמאביל געטריבען אירער די טאראנטאר נאסעי. ער האט זיך ניט געהעמט אבשטעלען אין מיטען נאס צו נעהמען מינטערען סאניטשקאן. ער האט אויך ניט טראכט געטהאן פון צופיהרען זי צו א האקטאר נאר איז מיט איהר שנעל געלאפען ביז צו אהיים. ער האט געוואלט בלייבען מיט איהר אליין. ער האט מורא געהאט אז אימיצער וועט זי פון איהם צוכאפען. איהם האט זיך נור אויסגעוויזען אז מען יאגט איהם נאך און ער אליין האט געוואלט בלייבען מיט סאניטשקאן, ער אליין האט געוואלט זי רעכט אנקוקען.

זיין ערשטער געדאנק איז געווען זי ברענגען צו זיך. ער האט מורא געהאט זי זאל ניט שטארבען. צוקומענדיג צום הויז האט ער שנעל זי ארויסגענומען פון אויטאמאביל און האט זי אריינגעטראגען אין זיין אפּארטמענט. ער האט זי אוועקגעלעגט אין זיין שלאף צימער און האט געוואלט ארויסלייפען עפּעס נעהמען מיט וואס אנפאנגען זי צורעטען אדער פיליכט רופען א דאקטאר, אבער איידער ער איז ארויס האט ער זיך איבערגעבויגען איבער סאניטשקאן און האט צו זיין גרעסטער פרייד בעמערקט אז זי אטעמט.

צו זיין פרייד איז קיין גרענעץ ניט געווען. זי האט אבער איהרע אויגען געהאלטען פערמאכט.

אנצינדענדיג די עלעקטריק האט ער אנגעקוקט איהר געזיכט ביים שיין און זיינע ליפּען האבען געמורמעלט, יא דאס איז זי די זעלבע גוטיקע ליבינקע שרה׳לע, זי האט זיך זעהר וועניג געענדערט.

יא דאס איז זי איך חלום ניט עס איז אויף דער וואהר. דאס איז סאניטשקא נאך וועלכער איך האב אזוי געזוכט און וועלכער איך האב שוין לאנג פאר טויט געגרעבענט.

רענקענדיג אז זי שלאפט און ניט וועלענדיג אז ווען זי וועט זיך אויפכאפען זאל זי איהם גלייך דערזעהען און פיליכט וועט עס פאר איהר אונגענעהמען זיין, איז ער גאנץ שטיל אויף די שפּיץ פינגער ארויס פון שלאף צימער.

ער האט זיך אוועקגעזעצט אין דייניג רום, און האט זיך פערטראכט איבער דער מאר. ער פאסירונג ווי אזוי ער האט געפונען זיין געליעבטע און וואו אין אן אויסגעלאפענער הויז און אונטער וועלכע אומשטענדען.

וואס וועט זי פון מיר דענקען? און ווי קומט זי אהין?

דאס זיינען געווען פראגען וועלכע האבען איהם געענטערט דעם מח זיי זיינען אלץ טיעפער און טיעפער אין קאפּ געקראכען און מאדנע געדאנקען האבען איהם ארומגענומען און זיין הארץ אויסגעפילט. ער האט זיך פערטראכט און האט אויף די פראגען אן ענטפער געזוכט.

ווען גינצבורג האט סאניטשקאן אויף זיינע הענד פון יענער פערפלוכטער הויז ארויסגעטראגען, זיינען די מענשען אין ערשטען מאמענט שטארק ערשטוינט געווארען. איבערהויפט די מאדאם און דער וועלכער האט פינגערירט אלס איהר מאן. זיי זיינען אויף׳ן ערשטען מאמענט ווי פאראליזירט געווארען פון שרעק און ווען זיי האבען זיך א לאז געטהאן צום טהיר באפעל גינצבורגען מיט סאניטשקאן איז שוין דער אויטאמאביל לאנג אין דער פינסטערניש פערשוואונדען און פון איהם איז קיין שפור ניט געווען.

זיי וואלטען נאך זיכער געווען געלאפען איהם זוכען, אבער זיי זיינען געווען צו־פיעל פערנומען מיט דעם אהנמעכטיגען אלטען וועלכער איז ווי טויט געלעגען אויף דער ערד. זיי האבען מורא געהאט פאר א סקאנדאל און זיי האבען זיך דער ר׳בער אומגעקערט צוריק אין צימער.

די פרישע לופט פון דער נאס און דער קיהלער ווינטעל האבען סאניטשקאן באלד צו זיך געבראכט און האלב אויפעפענענדיג די אויגען האט זי דערזעהען אז עס איז קיין חלום ניט, אז אלעס האט אויף׳ן וואהר פאסירט און זי האט גענומען טראטען וואס צו טהאן. דער ביטערער שיק זאל האט זי צוזאמענגעבראכט מיט דעם וועלכען זי האט קיין מאהל ניט אויסגעהערט צו ליעבען.

מיט א טאג פריהער ווען יעמאנד וואלט צו איהר געקומען און א האלבען לעבען פון איהר פערלאנגט פאר בלויז א קוק טהאן אויף גינצבורגען וואלט זי עס נערן אוועקגעגעבען אבער יעצט ווען זי איז געווען מיט איהם צוזאמען און ווען ער האט איהר פון שאנדע גערעטעט האט זי פאר קיין פאל ניט געקענט בעשליסען צו בלייבען מיט איהם. זי האט מורא געהאט אויגענבליק ווען זייא וועלען ביידע די אויגען עפענען און ער וועט זי אנקוקען, פון וועלכען פלאץ ער האט זי ארויסגענומען.

ביי דעם נעראנק האט זי אויפגעשווערען. זי האט זיך אויך דערמאהנט און דעם ווי גינצבורג וועט אויף איהר קוקען ווען ער וועט זיך דערוויסען אז זי איז ניט מעהר יענע אונשולדיגע ריינע סאניטשקא וועלכע ער האט געליעבט און פערגעטערט און מיט וועלכער ער האט געוואלט חתונה האבען. די סאניטשקא אדער בעסער ווי ער האט זי געגליכען צו רופען שרה׳לע האט שוין א קינד געהאט און ער האט זיך יעצט אויף דער וועלט ארויסגעלאזען זוכען איהר קינד.

גיין ער טהאר מיך ניט און זאל מיך ניט זעהען. דאס איז געווען איהר פעסטער בעשלוס, אנטלויפען פון איהם ביי דער ערשטער בעסטער געלעגענהייט וועל זי וועט דערצו האבען, און דערפאר האט זי זיך געמאכט ווי זי וואלט געשלאפען. אזוי שנעל אבער ווי זי האט דערפיהלט אז ער האט דעם צימער פערלאזען האט זי געפענט דיאווינען און האט זיך ארומגעקוקט אין אלע זייטען אלץ מורא האבענדיג זיך א ריהר צו טהאן.

עס איז פאריבער באנאה א שטונדע און זעהענדיג אז גינזבורג קומט ניט אריין צו איהר אין צימער האט זי זיך אנגענומען מיט מוטה און האט זיך געזעצט אויף׳ן בעט.

דער קאפּ איז איהר געווען שווער. זי האט געפיהלט שטארקע שמערצען אין בערן גאנצען קערפּער, אבער דאס האט איהר ניט מעהר געארט.

אנטלויפען פון דאנען איז געווען איהר איינציגער געדאנק און וואונש.

גינצבורג איז ציצענדיג און ארעמשטוהל איינגעשלאפען, און ווען ער האט זיך אויפגעכאפט איז שוין געווען גרויסער טאג.

ער איז די ערשטע זאך געלאפען אין שלאף צימער זעהען. וואס סאניטשקא מאכט, ווען ער איז צוגעגאנגען צום בעט האט ער אבער שוין פון איהר קיין שפור ניט געפונען.

(פאָרטזעצונג פאָלגט)

איינענע און גענאשטע

זיך גוט אויסגעדרעהט.

אן ענגלענדער האט איין מאל גע־וואלט אבשלאגען די פליעגלען פון זיין אייריש׳ן פרייד, וועלכער האט געראט א נאטור זיך צו בעריהמען.

„הע׳, געדענקסטו דאס דו האסט מיר אמאל דערצעהלט דאס דו ביזט געווען אויף יאגד אין אפריקא שיסענדיג טיגערס. יעצט א דערצעהלט מיר מיין פריינד קעפּ־טיין סמיטה דאס אין אפריקא זיינען גאר קיינע טיגערס ניטא״.

„פאלשטענדיג גערעכט״, האט דער אייריש׳ער געענטפערט, געוויס זיינען דאר׳טען קיינע טיגערס דא. איך האב זיי אלע אויסגעשאסען״.

זיך גוט בעזאָרגען.

— רבונו של עולם! טאטע זיסער! ווייז אמאל, וואס דו הענסט אין שענק מיר טאקי מיט דיין גרויסען חסד א צוויי מאל הונדערט טויזענד דאלאר. איך זאג דיר צו, אז ריכטיג די העלפט, דאס הייסט נאנצע הונדערט טויזענד צוטייל, איך באלה פאר ארעמע לייט, אפשר טרויסטי מיך ניט, רבונו של עולם, וואהרום איך ווייס, אז דו גלויבסט דאך ניט אפילו א מלאך, ניט נאר א זינדיגען בשר ודם, הענסטו זיך מיט מיר גוט בעוואהרענען... ניב מיר אין האנד נאר די הונדערט טויזענד, וואס איך וויל לאזען פאר זיך... און די איבעריגע הונדערט טויזענד צוטהייל אליין צווישען די ארימע לייט!

פערשפּארט צו מאכען פייער.

א רייכער בעל הבית האט אריינגענומען א ניגערטע אלס דיענסט אין הויז. ווייסענדיג דאס זי קומט פון ערגעץ א פער־זוארפענעם דערפעל האט ער זיי אריינ־געפיהרט אין קיטשען און נעצייגט ווי מען צינדט אן דעם אויוען. אין מיטען דע־מאנסטרירען האט מען איהם אוועקגערו־פען און ער, גלויבענדיג אז זי ווייס שוין זיי אנצוגעהן מיט׳ן געז אויוען איז ער א נאנצע וואך ניט אריינגעקומען אין קיט שען. אין א וואך ארום האט ער דער דיעסט געפרעגט אויב זי ווייסט שוין ארום צוגעהן ארום אויוען.

„אה, מיסטער״, האט זי געענט־פערט, „איהר האט דאן געמאכט אזוי גוט דעם אויוען דאס דער פייער איז די נאנ־צע וואך ניט אויסגעגאנגען״.

דער סומערס קרבן

א העכסט שפּאַנענדער ראמאן פון׳ם אידישען לעבען אין רוסלאנד און קענערע

פון ב. באראַץ

(103־טע פאָרטזעצונג)

גינזבורג האט שנעל זיין אויטאמאביל געטריבען אירער די טאראנטאר נאסעי. ער האט זיך ניט געהעמט אבשטעלען אין מיטען נאס צו נעהמען מינטערען סאניטשקאן. ער האט אויך ניט טראכט געטהאן פון צופיהרען זי צו א האקטאר נאר איז מיט איהר שנעל געלאפען ביז צו אהיים. ער האט געוואלט בלייבען מיט איהר אליין. ער האט מורא געהאט אז אימיצער וועט זי פון איהם צוכאפען. איהם האט זיך נור אויסגעוויזען אז מען יאגט איהם נאך און ער אליין האט געוואלט בלייבען מיט סאניטשקאן, ער אליין האט געוואלט זי רעכט אנקוקען.

זיין ערשטער געדאנק איז געווען זי ברענגען צו זיך. ער האט מורא געהאט זי זאל ניט שטארבען. צוקומענדיג צום הויז האט ער שנעל זי ארויסגענומען פון אויטאמאביל און האט זי אריינגעטראגען אין זיין אפּארטמענט. ער האט זי אוועקגעלעגט אין זיין שלאף צימער און האט געוואלט ארויסלייפען עפּעס נעהמען מיט וואס אנפאנגען זי צורעטען אדער פיליכט רופען א דאקטאר, אבער איידער ער איז ארויס האט ער זיך איבערגעבויגען איבער סאניטשקאן און האט צו זיין גרעסטער פרייד בעמערקט אז זי אטעמט.

צו זיין פרייד איז קיין גרענעץ ניט געווען. זי האט אבער איהרע אויגען געהאלטען פערמאכט.

אנצינדענדיג די עלעקטריק האט ער אנגעקוקט איהר געזיכט ביים שיין און זיינע ליפּען האבען געמורמעלט, יא דאס איז זי די זעלבע גוטיקע ליבינקע שרה׳לע, זי האט זיך זעהר וועניג געענדערט.

יא דאס איז זי איך חלום ניט עס איז אויף דער וואהר. דאס איז סאניטשקא נאך וועלכער איך האב אזוי געזאכט און וועלכער איך האב שוין לאנג פאר טויט געגרעבענט.

רענקענדיג אז זי שלאפט און ניט וועלענדיג אז ווען זי וועט זיך אויפכאפען זאל זי איהם גלייך דערזעהען און פיליכט וועט עס פאר איהר אונגענעהמען זיין, איז ער גאנץ שטיל אויף די שפּיץ פינגער ארויס פון שלאף צימער.

ער האט זיך אוועקגעזעצט אין דייניג רום, און האט זיך פערטראכט איבער דער מאר. ער פאסירונג ווי אזוי ער האט געפונען זיין געליעבטע און וואו אין אן אויסגעלאפענער הויז און אונטער וועלכע אומשטענדען.

וואס וועט זי פון מיר דענקען? און ווי קומט זי אהין?

דאס זיינען געווען פראגען וועלכע האבען געענטערט דעם מח זיי זיינען אלץ טיעפער און טיעפער אין קאפּ געקראכען און מאדנע געדאנקען האבען איהם ארומגענומען און זיין הארץ אויסגעפילט. ער האט זיך פערטראכט און האט אויף די פראגען אן ענטפער געזוכט.

ווען גינצבורג האט סאניטשקאן אויף זיינע הענד פון יענער פערפלוכטער הויז ארויסגעטראגען, זיינען די מענשען אין ערשטען מאמענט שטארק ערשטוינט געווארען. איבערהויפט די מאדאם און דער וועלכער האט פינגערירט אלס איהר מאן. זיי זיינען אויף׳ן ערשטען מאמענט ווי פאראליזירט געווארען פון שרעק און ווען זיי האבען זיך א לאז געטהאן צום טהיר באפעל גינצבורגען מיט סאניטשקאן איז שוין דער אויטאמאביל לאנג אין דער פינסטערניש פערשוואונדען און פון איהם איז קיין שפור ניט געווען.

זיי וואלטען נאך זיכער געווען געלאפען איהם זוכען, אבער זיי זיינען געווען צו־פיעל פערנומען מיט דעם אהנמעכטיגען אלטען וועלכער איז ווי טויט געלעגען אויף דער ערד. זיי האבען מורא געהאט פאר א סקאנדאל און זיי האבען זיך דער ר׳בער אומגעקערט צוריק אין צימער.

די פרישע לופט פון דער נאס און דער קיהלער ווינטעל האבען סאניטשקאן באלד צו זיך געבראכט און האלב אויפעפענענ־דיג די אויגען האט זי דערזעהען אז עס איז קיין חלום ניט, אז אלעס האט אויף׳ן וואהר פאסירט און זי האט גענומען טראט טען וואס צו טהאן. דער ביטערער שיק זאל האט זי צוזאמענגעבראכט מיט דעם וועלכען זי האט קיין מאהל ניט אויסגע הערט צו ליעבען.

מיט א טאג פריהער ווען יעמאנד וואלט צו איהר געקומען און א האלבען לעבען פון איהר פערלאנגט פאר בלויז א קוק טהאן אויף גינצבורגען וואלט זי עס נערן אוועקגעגעבען אבער יעצט ווען זי איז געווען מיט איהם צוזאמען און ווען ער האט איהר פון שאנדע גערעטעט האט זי פאר קיין פאל ניט געקענט בעשליסען צו בלייבען מיט איהם. זי האט מורא געהאט האט יענעם אויגענבליק ווען זייא וועלען ביידע די אויגען עפענען און ער וועט זי אנקוקען, פון וועלכען פלאץ ער האט זי ארויסגענומען.

ביי דעם נעראנק האט זי אויפגעשווערען. זי האט זיך אויך דערמאהנט און דעם ווי גינצבורג וועט אויף איהר קוקען ווען ער וועט זיך דערוויסען אז זי איז ניט מעהר יענע אונשולדיגע ריינע סאניטשקא וועלכע ער האט געליעבט און פערגעטערט און מיט וועלכער ער האט געוואלט חתונה האבען. די סאניטשקא אדער בעסער ווי ער האט זי געגליכען צו רופען שרה׳לע האט שוין א קינד געהאט און ער האט זיך יעצט אויף דער וועלט ארויסגעלאזען זוכען איהר קינד.

גיין ער טהאר מיך ניט און זאל מיך ניט זעהען. דאס איז געווען איהר פעס טער בעשלוס, אנטלויפען פון איהם ביי דער ערשטער בעסטער געלעגענהייט וועל זי וועט דערצו האבען, און דערפאר האט זי זיך געמאכט ווי זי וואלט געשלאפען. אזוי שנעל אבער ווי זי האט דערפיהלט אז ער האט דעם צימער פערלאזען האט זי געפענט דיאווינען און האט זיך ארומגע־קוקט אין אלע זייטען אלץ מורא האבענ־דיג זיך א ריהר צו טהאן.

עס איז פאריבער באנאה א שטונדע און זעהענדיג אז גינזבורג קומט ניט אריין צו איהר אין צימער האט זי זיך אנגענומען מיט מוטה און האט זיך געזעצט אויף׳ן בעט.

דער קאפּ איז איהר געווען שווער. זי האט געפיהלט שטארקע שמערצען אין בערן גאנצען קערפּער, אבער דאס האט איהר ניט מעהר געארט.

אנטלויפען פון דאנען איז געווען איהר איינציגער געדאנק און וואונש.

גינצבורג איז ציצענדיג און ארעמ־שטוהל איינגעשלאפען, און ווען ער האט זיך אויפגעכאפט איז שוין געווען גרויסער טאג.

ער איז די ערשטע זאך געלאפען אין שלאף צימער זעהען. וואס סאניטשקא מאכט, ווען ער איז צוגעגאנגען צום בעט האט ער אבער שוין פון איהר קיין שפור ניט געפונען.

(פאָרטזעצונג פאָלגט)

איינענע און גענאשטע

זיך גוט אויסגעדרעהט.

אן ענגלענדער האט איין מאל גע־וואלט אבשלאגען די פליעגלען פון זיין אייריש׳ן פרייד, וועלכער האט געראט א נאטור זיך צו בעריהמען.

„הע׳, געדענקסטו דאס דו האסט מיר אמאל דערצעהלט דאס דו ביזט געווען אויף יאגד אין אפריקא שיסענדיג טיגערס. יעצט א דערצעהלט מיר מיין פריינד קעפּ־טיין סמיטה דאס אין אפריקא זיינען גאר קיינע טיגערס ניטא״.

„פאלשטענדיג גערעכט״, האט דער אייריש׳ער געענטפערט, געוויס זיינען דאר׳טען קיינע טיגערס דא. איך האב זיי אלע אויסגעשאסען״.

זיך גוט בעזאָרגען.

— רבונו של עולם! טאטע זיסער! ווייז אמאל, וואס דו הענסט אין שענק מיר טאקי מיט דיין גרויסען חסד א צוויי מאל הונדערט טויזענד דאלאר. איך זאג דיר צו, אז ריכטיג די העלפט, דאס הייסט נאנצע הונדערט טויזענד צוטייל, איך באלה פאר ארעמע לייט, אפשר טרויסטי מיך ניט, רבונו של עולם, וואהרום איך ווייס, אז דו גלויבסט דאך ניט אפילו א מלאך, ניט נאר א זינדיגען בשר ודם, הענסטו זיך מיט מיר גוט בעוואהרענען... ניב מיר אין האנד נאר די הונדערט טוי־זענד, וואס איך וויל לאזען פאר זיך... און די איבעריגע הונדערט טויזענד צוטהייל אליין צווישען די ארימע לייט!

פערשפּארט צו מאכען פייער.

א רייכער בעל הבית האט אריינגע־נומען א ניגערטע אלס דיענסט אין הויז. ווייסענדיג דאס זי קומט פון ערגעץ א פער־זוארפענעם דערפעל האט ער זיי אריינ־געפיהרט אין קיטשען און נעצייגט ווי מען צינדט אן דעם אויוען. אין מיטען דע־מאנסטרירען האט מען איהם אוועקגערו־פען און ער, גלויבענדיג אז זי ווייס שוין זיי אנצוגעהן מיט׳ן געז אויוען איז ער א נאנצע וואך ניט אריינגעקומען אין קיט שען. אין א וואך ארום האט ער דער דיעסט געפרעגט אויב זי ווייסט שוין ארום צוגעהן ארום אויוען.

„אה, מיסטער״, האט זי געענט־פערט, „איהר האט דאן געמאכט אזוי גוט דעם אויוען דאס דער פייער איז די נאנ־צע וואך ניט אויסגעגאנגען״.

קענען די טויטע פערברענגען מיט די לעבעדיגע?

נאכדעם ווי זי האט יאהרען און יאהרען זיך ענטזאגט צו ריידען פאר ציי טונגסלייט האט פרענקיס האדושיסאָ בארגעט, איינע פון די עלטסטע אויב ניט די עלטעסטע פערפאסערין אין אמע־ריקא, ערלייבט זיך צו אינטערוויאירען, אנגעפאנגען האט זי מיט א געשפּרעך אי־בער דער מאָדערנער וויסענשאפט.

— מיר לעבען — האט זי בעמערקט — אין א צייט פון נסים, און דאך איז עס אינטערעסאנט צו בעמערקען ווי זיי ווערען ניט אנערקענט אלס נסים. מיר רופען עס ענטוויקלונג פון א נאטירליכער געזעץ. איצט דערען שוין דערפון אלע. מיר מאכען נאר קיין פערזוך ניט צו טרע פען ווי ווייט דיעזע ענטוויקלונג וועט אונז פיהרען. די גרעסטע ערפינדונג פון דער היינטיגער צייט איז דעם מענשענס אנערקענונג אז ער וועט ניט זיין דער וואס וועט זאגען דעם לעצטען וואָרט.

— מיט יאהרען צוריק — האט זי פאָרטגעזעצט — פלעגט דער מענש זאגען מיט דעם ענדיגט זיך אלעס. דאס איז שוין ענטדעקט. אזוי ווייט קענען מיר נעהמען און ניט ווייטער. די וויסענשאפט האט שוין ארויסגעזאגט דאס לעצטע וואָרט. דאן האבען זיך אנגעפאנגען נייע ענטדעקונגען, און מעהר וואונדער ליכע זאכען זיינען ארויפגעשוואומען פאר דער ליכט. מיט דיעזע אלע וואונדער־ליכע ענטדעקונגען קען שוין קיינער ניט ריידען וועגען דער צוקונפט. קיינער קען שוין איצט ניט זאגען אז א זאך איז אונמעגליך. היינטיגע צייטען זאגט מען שוין: פאר וואס ניט? איצט איז אלעס מיט א פראגע צייכען. קיינער דערט שוין מעהר ניט מיט זיכערהייט, און דאס אליין איז די גרעסטע ערפינדונג פון אונזער צייט.

און — האט זי געזאגט מיט א שמייכעל — אויב מיר זיינען צופריעדען דאס צו אנערקענען אין דער וויסענשאפט, פאר וואס זאלען מיר דאס ניט אנערקענען אין דעם מענשען. מייר בעטראכטען אין בעוואונדערען די נייע ערפינדונגען אין הויבען אן צו בענרייפען אז אונזער קענט ניסהאלט זיך נאך איצט אין ענטוויקלען, און דאך דענקען מיר אז דער מענש איז א פאלשטענדיגע בעשעפעניש. מייר וויללען אלץ גלויבען אז דער מענש האט שוין דערגרייכט די העכסטע שטופע פון זיין ענטוויקלונג. איז עס א פאקט? אט פונקט ווי עס זיינען פאראן טענער אין דער מוזיק וועלכע דער מענשליכער אויער האט זיך נאך ניט אויסגעלערענט צו כאפען, אזוי זיינען פאראן זאכען אין דער מענשליכער וועלט וואס דער מענש האט זיך נאך ניט אויסגעלערענט צו בעגרייפען — זאכען וואס מיר קענען נאך ניט זעהען און פיהלען. פאר וואס איז עס נאך ניט מעגליך אז מיר וועלען נאך אמאל קענען זעהען דיעזע אלע זאכען.

מרס באַרנעט האט ווידער אנגעהויבען צו שמייכלען. יעס — האט זי געזאגט, אזוי ווי זי וואלט געענטפערט א פראגע וועלכע זי האט זיך אליין געשטעלט — איך האב טאקע אין זינען דאס לעבען נאך׳ן טויט, און פון די מעגליכקייטען פון קענען זעהען דיעזע זאכען.

מרס באַרנעט׳ס לעצטער בוך „ריא ווייסע מענשען״ פערהאנדעלט די פראגע פון מענשליכער אונשטערבליכקייט. דארט ווערט געשילדערט דאס לעבען פון א יונג מיידעל וועלכע האט געקענט זעהען אבי־סעלע־ווייטער ווי די מעהרהייט מענשען. א דאנק דיעזע פעהיגקייטען איז זי געווען אימשטאנד צו בעגעגנען פאסירונגען אנ־דערש ווי געוועהנליכע מענשען.

איך האב נאך קיין מאהל ניט געזעהען די ווייסע מענשען — האט זי בעמערקט, אבער איך וועל אייך דערצעהלען די ער־פאהרונג וואס האט מיך בעאינפלוסט צו שרייבען דעם בוך. איין נאכט האב איך געהאט אזא מין חלום. איך ווייס ניט צו איך זאל עס רופען חלום צו ניט. אז איך האב ניט געהלומט דאס בין איך זי כער. אבער ווען איך פאנג אן צו רעדען וועגען דעם ווייס איך אליין ניט ווי דאס צו ערקלעהרען, ווייל איך האב אין מיין גאנצען לעבען קיין מאהל ניט דורכגע־מאכט קיין עהנליכע ערפאהרונג. עס האט זיך מיר אויסגעוויזען אז איך שטעה אויף א בערגעל — ניט קיין צו הויבען — וועלכער איז בעוואקסען מיט גראז, א בלייבער לבנה האט געשיינט אין היכעל קיין שעהנע פאנאראמא האב איך פאר זיך ניט געזעהען. עס האט אויך ניט געראטן קיין בעזונדערע שעהנקייט. איך האב גארניט געטהאן, נור געשטאנען און נעקוקט ווי די ליכט פון דער לבנה ווערט פערלוירען אין דער טיעפער פינסטערניש איך בין אבער געווען דורכגענומען מיט עקסטאז. איך ווייס אז דאס איז ניט דאס היכטיגע וואָרט. עס איז מיר אבער שווער אנדערש אויסצודריקען דאס וואס איך האב געפיהלט. אלעס וואס איך ווייס איז אז איך האב זיך געפיהלט אויס־סייד, ארויסגעטהאן פון דער וועלט, איך האב געפיהלט.

זי האט זיך פלוצלונג אונטערבראכען, און דאן צוריק אנגעפאנגען:

— איך בין אהן לשון. עס פעהלען מיר ווערטער. עס זיינען גאר גימא־ליין ווערטער. איך האב אבער אויסגע־שריגען: אָ! ווי וואונדערליך שעהן, און אט מיט וואס עס האט זיך אונטער־שיידעט פון אלעס שעהנעס וואס איך האב געהאט געזעהען ביז דאן איך דער וועלט. איך האב אפט געקוקט אויף שעהנע זאכען — דאס שעהנעס איז אבער געווען אויסער מיר. מיין אויסמערק־זאמקייט איז בלויז צו דעם געצויגען גע־וואָרען. דאָ איז אבער דאס שעהנעס געווען אין מיר, און איך בין געווען א טהייל פון דעם. עס האט מיך דורכגע־דרונגען. עס איז געווען א טהייל פון מיך אליין. איך האב עס ניט געזעהען. איך האב עס אבער געפיהלט.

— איך האב דאן געפיהלט אזוי ווי איך וואלט געזאגט: איצט קען איך זיך אויסרוהען. דאָ קען איך שלאפען, דאס האט אויסגעזעהען אזוי וואונדערליך אזוי שעהן, און אזוי ווי איך האב מיין קאפּ אוועקגעלעגט אויף די גראז אויף׳ן בערגעל אין די פאנטאזיע פערשוואונדען, נאכדעם האב איך וויעדער געטריימט. עס האט זיך מיר אויסגערוכט אז איך קריך אריין אין בעט — ניט אריינגעהענ־ריג אין בעט אין דעם געוועהנליכען וועג נור אריינקריכענדיג אונטער דער דעקע. דאן האב איך זיך פערלוירען אין שלאף. ווען איך האב זיך אויפגעכאפט האב איך אלעס געדענקט, עס איז ניט געווען קיין טרוים.

— עס איז שווער צו ריידען איבער דיעזע זאכען — האט זי פאָרטגעזעצט — גאר פשוט דערפאר ווייל עס איז שווער אויסצודריקען אין ווערטער די געפיהלען וואס איינער האט דורכגעלעבט, איך האב איטער מורא אז מען וועט מיר ניט פער־שטעהן, פאר מיר איז עס אבער געווען אזוי קלאָהר.

פיעל, זעהר פיעל איז שוין געזאגט און געשריבען געוואָרען אין פערלויף פון די לעצטע יאהרען איבער דער פראגע פון דעם לעבען נאכ׳ן טויט. עס זיינען פאראן פיעלע וואס גלויבען באמונה שלימה אז עס זיינען פאראן וועגען ווי אזוי די לעבעדיגע קענען זיך צוזאמענרייד דען מיט די טויטע. זיי דענקען אויף אז די טויטע האבען פיעל וויכטיגעס וואס זיי קענען דערצעהלען די לעבעדיגע. בע־טראכט פון דעם געשיכטליכען שטאנד־פונקט איז דאס איינע פון די עלטסטע פראגען מיט וועלכער דער מענשליכער מח בעשעפטיגט זיך. די איינציגע זאך איז נור וואס אין די פערשיעדענע עפּאָכען אין דער מענשליכער ענטוויקלונג האט די פראגע אנגענומען אן אנדער פארמע. נאר אין די אלטע צייטען האבען זיי דאס פער געטערט און האבען זיך צו דעם געוועג־דעט אין א צייט פון א קרייזס. אזוי צום ביישפּיעל געפינען מיר ווי שאול אין אוועק אויסצופאָרשען זיין שיקזאל פון דער אלטער כשוף מאכערין.

אין דער היינטיגער צייט ווען אלעס ווערט פערוויסעלט אין דעם מאנטעל פון ווייסענשאפט ווערט עס אריינגענומען אלס א טהייל פון פּסיכאָלאָגיע, און פּסיכאָ־לאָגען גיבען זיך מיט דעם אָב אלס א שטודיום. זיי האבען שוין פילע שטור־דירט אבער אויסגעפונען האבען זיי נאך דערוויל גארניט. וועלען זיי ווען עפּעס אויסגעפינען? דאס איז שווער צו ענט־פערען. צו זיי וועלען יא צו זיי וועלען ניט — די ביכער און די דיסקוסיאנען איבער דיעזער דערוויל אונפערענטפער־טער פראגע זיינען אימער אינטערעסאנט.

די תלמוד תורה בית יצחק יעקב ריינעס פון 200 יוקליד ווו.

פערלאנגט א מלמד ער מוז זיין א מדקדק, און קענען האלטען א קלאס אין גוטען אורדער.

מיר מאכען אויך בעקאנט צו דיר על טערן וועלכע מיר האבען ענטזאגט זייע רע קינדער ארייגצונעהמען אין מיטען זמן, דאס זיי זאלען יעצט ברייגנען זייערע קינדער צום פערשרייבען, דען קינדער ווע לען אריינגענומען ווערען ביז דעם 1טען מאי און ניט שפּעטער.

ה. ווייגטרויב פרעזידענט.

ד. שאלאמענסקי סעק.

כשר וואו אט פעקטארי

איהר בעסטמס ביי אונז אויסוואה די נעשמאקסטע, פרישסטע און בעסטע מאסטד׳שעס, וואורשעס, פאר־לאמא, פאפּראמא, שונגטע און אלע סמוק פלייש און פיש.

הערלאנגט איבעראל מערד׳מאד׳ס כשר מאסטד׳ס מיט׳ן רויטען לייבעל.

266 פארלאמענט סטריט

טעלעפאן מיין 909

שיקט דעליווערט איבעראל.

בלויז חזן

וולאדאָווסקי

איז אנשטענדיג, ריין און פאָרזיכטיג

אלם מוהל

און אלם מסדר קדושין

אלע עלטערען פון קינדער זאָלען דאס נעהמען אין אָנבעטראכט ווייל דאס איז אין זייער איינענעם בענעפיט. קאנטרי לייט קענען מיך איך רופען אויף זייערע שמחות.

וואהנונג 62 בראנזוויק עוועניו, און טעלעפאן קאָלערזיש 1076.

פיר אָרימע אומזאָנסט.

חזן מאנאוויטש

מוהל ומסדר קידושין

אלע זיינען איבעראיינגעקומען אז מיר זיינען א פינסטלער מוהל, און מפּרה מבטשין רופט איתם און איבעראיינגעקומען זיין

אדרעס 233 בעווערלי סט.

טעלעפאן קאל. 2033

אלע זענען איבעראיינגעקומען אז דער איינציגער איז

— חזן —

קאַפּלאַן

וועלכער דארף פאטראניזיר ווערען פון יעדען אידען. ווער עס פאטראניזיר חזן קאפּלאן דער טהוט זיין מענשליכע פליכט. דיעס וויסען דאס קיין אנדערער פאר זאך זאָלען מיר אויפגעפעהלען אין דיעזע שטעדט אין מאראנטא די לעצטע 11 יאהר ווי דער בעוואוסטער רעוו. ס קאפּלאן פון 166 רזשאוסקי סטריט.

טעלעפאן אדעלייד 1545. אפיס טעלעפאן אדעלייד 239.

מוהל ומסדר שרשין.

שעכטער׳ס

סטאר איז דער איינציגער פלאטץ, וואו אלע אידען, האמילטאָנער און פרעמ־רע קומען זיך אָוואמען. ס׳איז א פלאץ וואו א יעדער איד (אדער פרוי) צו יע־רער צייט בעקומט דיר בעסטע אויסקינס־טע וואס איז איהם (אדער איהר) נוגע.

שעכטער איז דער איינציגער אין האמילטאָן וואָס קען צו יעדער צייט ארויס־נעבען סיטיזען פּייפערס, מערידזש ליי־סענס, נעזעליכע דאקומענטען, אויס־שווערען אפידייוויטס, שאפען פאסאפּאר־טען א. ז. וו.

שעכטערס סטאר איז דער איינצי־גער פלאץ אין האמילטאָן וואו צו בעקו־מען אידישע צייטונגען און זשורנאלען, א גרויסען אויסוואהל פון נאציאָנאלע און רעליגיעזע ארטיקלען ווי: סדורים, מזוזות טליתים, ציצית, מוזיק נאָטען, ראָמאנען, ביכער צו לעזען ביי דער וואך א. ד. נ. אויך א אפּ־טו־דייט סטאָק פון דריי־גודס, און מענס פּוירנישינגס. סטאר אפען יעדען אוועגד.

נעדענקט דעם אדרעס: שעכטער, קארנער יארק און פארק. טעלעפאן 5416 איין בלאָק פון סיטי האל.

James L. SHEKTER

Justice of the Peace, Issuer of Marriage Licenses and Citizens Papers

פאטראניזיט די איינצינע אידישע ווינדא קלינינג פאמפאני

מיר אמענדען צו אלערהאנד הויז, פעקטאָרי, שפּי־סעס און סטאר קלינינג. בעסטע ארבייט צו די ביליגסטע פרייזען. מיר מאכען קשר־מראקטען מט־נאמליך אונד יעהרליך. 10 מאָר ראלי סטריט. מיט לעטען אדעלייד 8087.

ביינאכט און זון מאג שלעטע נירם קאָלערזיש 4319

NEW YORK WINDOW CLEANING COMPANY, - 10 TERAULEY ST

ביזנעס טשאנזשעס

אלטע ברעסענע בעטען ווערען איבער געפּאלישט און זיי ווערען ניי. און ווער עס האט איין בעט איבערצופאלישען זאל צוואוויסען געבען קענעדיען ברעס אינד פיקטשור פאלישינג קא. 219½ סט. פעטריק סטריט.

10340—4—28

ביליגע פריזזען צו פיקסען דעבער סליט שינדעל גראוועל און פייפער.

א. מאנהיים און סאנס 130 יוראָן סט. טעלעפאָן קאָלערזיש 6998.

10256 4—26

אויב איהר ווילט אייער קינד זאל קענען גוט דאוונען אין אידיש שרייבען שיקט איהם אויף 3 מאנאט צייט צו סיי־מאן 74 עליזאבעטה סט.

444—5—11

בעקאנטמאכונג אין מיין חדר 122 דע ניסאן עוו. בין איך גרייט מקבל צו זיין תלמידים מיט דעם בעסטען